Rainer Maria Rilke

Advent

Türkçesi : Yüksel Pazarkaya

Şiirler 3

Cem Yayınevi

RİLKE KİTAPLARI
Şiirler 3

RAINER MARIA RILKE
Advent
Almancadan Çeviren: Yüksel Pazarkaya
1. Basım: Mart, 2005
Dizgi: Mustafa Balaban
ISBN 975-406-804-6
Baskı: Umut Matbaası
(0212) 637 09 34
Cem Yayınevi: İpek Sokağı No: 10
34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 293 41 70 Faks: 244 15 33

RAINER MARIA RILKE

Advent

Almancadan Çeviren:
Yüksel Pazarkaya

cem yayınevi

ÖNSÖZ

Advent, Rainer Maria Rilke'nin 1897 yılında yayımladığı üçüncü şiir kitabıdır. Cem Yayınevi'nin Rilke dizisinde de üçüncü şiir kitabı olarak, büyük şairin okuyucularına sunulmaktadır.

Türkçe çeviride kitabın özgün adı kaldı. *Varış* ya da *Vuslat* anlamına gelen *Advent*, Hıristiyan dünyasında Hazreti İsa'nın doğum şenliği olarak kutlanan Noel'e *varış* öncesi dört pazar gününü kapsayan, kutsal sayılan bir sürenin adıdır. Bu sürenin sonunda 24 Aralık günü Hazreti İsa'nın varsayılan doğumuyla *vuslat* gerçekleşir.

Orta Avrupa'da özellikle Almanca konuşulan ülkelerde, *Advent* süresince kutsal Pazar günleri mum ışıklarıyla *vuslata* yaklaşılır. Noel öncesi dört pazardan ilki *Birinci Advent*, sonucusu da *Dördüncü Advent* diye adlandırılır. Masaya yerleştirilen yeşillerden yapılmış çelenk üzerindeki dört mumdan ilki *Birinci Advent* pazarı yakılır. İkinci, üçüncü ve dördüncü pazar günü de sırasıyla diğer mumlar da yakılınca, dördüncü ve son pazar günü çelenkteki dört mum birlikte yanar. Yeryüzüne bir ışık olarak doğan Hazreti İsa'nın doğumuna erişilmiş olur.

Advent kitabındaki şiirler, bu atmosferi yansıtırken, Hıristiyanlığın insana ve topluma yönelik, huzur, barış ve sevgi iletilerini sezdirir. Sevgi ama bir boyutun izleği olurken, bir diğer boyutta da insanların yoksulluğu, acıları ve ölüm izlekleri, özellikle güze ve kışa özgü doğa ve çevre manzaralarıyla bütünleşir. Aslında bir kurum olarak kiliseyle fazla bir ilişkisi yoktur Rilke'nin, ama derin şair duyarlığıyla, güçlü sezgisiyle ve döneminin ağır iş ve yaşam koşullarını gözlemlerinin odağında sürekli taşımasıyla, *Şiirsel Ben* de, kendini birçok şiirde

o insanlarla özdeşleştirir. Onların huzuruyla huzur bulur, acılarını ve sevgilerini paylaşır.

Rilke'nin gençlik yıllarında ailesine, eşine dostuna Noel armağanı olarak yazıp yayımladığı ufak kitaplardan biri de *Advent* adlı, kendi içinde bütünlük gösteren bu kitabıdır. İlk kez eksiksiz olarak Türkçe'ye çevirdiğimiz bu şiirler, yoğun bir atmosferi ve insan ruhunun belli durumlarda değişmeyen konumunu ve tavrını günümüz okuruna da eksilmeyen bir etkilemeyle iletiyor.

Şiirlerin çevirilerinde, daha önceki kitaplarda olduğu gibi, özgün yapı ve deyişe mümkün olan en büyük yakınlık aranmıştır.

Bensberg, Şubat 2005
Yüksel Pazarkaya

*ADVENT**

Rüzgâr sürüyor kış ormanında
kar sürülerini bir çoban gibi,
ve kimi çam seziyor, ânında
nasıl olacak dindar ve nur azizi;
ve dinliyorsun dışarıyı. Beyaz yola
uzatıyor dallarını – genişçe,
ve direnip rüzgâra, sağa sola
büyür o tek ululuk gecesine.

* Varış; kutsal vuslat; Noel öncesi dört pazar gününü kapsayan süre.

ARMAĞANLAR
çeşitli arkadaşlara

KAVGAM bu benim:
kutsanmış özlemim
ile tüm günler süzülmek.
Sonra, güçlü ve genişim,
bin kök dalıyla delmek
derinden yaşama girmek –
ve acıyla derim
yaşamdan çok öteye sürmek,
zamandan çok öteye isterim.

SEN ey benim aziz yalnızlığım,
öyle zenginsin, geniş ve arım arım
uyanan bir bahçe gibisin.
Benim aziz yalnızlığım ey sen –
altın kapıları kapalı tutsan,
bırak önünde dilekler bekleşsin.

DERE akıyor ince ezgiyle,
ve uzakta toz ve kent.
Ağaç tepeleri salınıyor öyle
ve sanki içimde kement.

Orman yaban, dünya geniş,
yüreğim aydınlık ve büyük.
Solgun yalnızlık tutuyor ermiş
başımı kucağında gömük.

SEVİYORUM unutulmuş kır Meryem'lerini,
umarsız beklerler herhangi birilerini,
ve kızları, ıssız çeşmelere gidişlerini,
saçlarında çiçek, hayal edişlerini.

Ve çocukları, güneşe şarkı söyleyen
ve kocaman hayretle yıldızlara bakan,
ve günleri, bana şarkılarla gelen,
ve geceleri, çiçek çiçek açan.

ÇOCUK olduysan neşeli kümede,
kavrayamazsın elbette o zaman,
böyle nasıl oldum güne kin tutan
düşmanca sonsuz tehlike diye.
Öyle yalnızdım ve öyle yaban,
yalnızca geç vakit çiçek gibi solan
mayıs geceleri mutluydum gizlice.

Gündüz taşıdım dar halkasını
yüreksiz görevin uysal biçimde.
Akşam sıvıştım o çevreden de,
küçük pencerem tıkırdadı – tını –
bunu bilmediler. Bir kelebek aldı,
özlemimi çıkarken seyahatine,
uzak yıldızlara çünkü sessizce,
sormak için gitti yurtlarını.

TAVUS TÜYÜ:

Benzersiz zerafetinle nasıl da,
sevdim seni daha çocukken.
Bir sevgi imi gibi geldin bana,
gümüş rengi sessiz havuzlarda
serin gecede periler yollardı da,
bütün çocuklar uykuya dalmışken.

İyi yürekli sevgili ninecik sık sık
bana dilek ağacından okuduğu için,
düşledim ben de, ey narin alımlılık,
incecik liflerinde senin yüzer kabarık
akıllı gücü bilmece değneğinin tansık–
ve aradım yaz otlarında izini senin.

GÜNLÜK yolculuğunda gecenin
düşünürüm sıkça, bir düş bana iyilik etse,
değdirip dudaklarını, hafifçe ve serin,
nemli sıcak alnımı gelip öpse.

Sonra içten isterim, yıldızlar
görmek. – Gündüz kıttır ve ufak,
gece geniş, gümüş sınırları var
ve bir söylence olabilir ırak.

MUTLU OLAYIM DİYE -

Olmalı o berrak bahar
günlerinden biri, hani hastalar
karanlık kapılar önüne çıkarılır.
Leylâkta bir serçe atışması var,
Çünkü hiçbiri doğru dürüst şakır.
Dere bilmiyor, batmış bütün kıyılar,
mutluluktan ne yapacak, atılır
tâ yukarıya tahta perdelere kadar,
ardında tarhlar, etrafını çakıl alır,
ve çiçek açış ve salınmakta kayınlar.
Ve küçük evin önünde, altındır
izleri ve çevresine sürgünleriyle bahar
sevgi dolu sessiz kollar gibi sarınır, -
sarışın bir çocuk, düşüncelere dalar
şarkılarımın en güzeli diline dolanır.

BAZI günler ruhum suskun:
Bir Tanrı evi, duacılar gitti.
Altın kanatlarıyla bir melek yalnız itti
sakin halkalarıyla kollarının sevincini
bağlamak isteyen günlük buhurunun.

Dalgın aziz resimleri kararır içerde
çaresiz-hasretiyle işitmek istemenin:
Beklerler dolu sıralarını Pazar gününün
ve çalmasını büyük org büyüsünün –
ve soluk lâmbalar sallanır perde perde.

BUNA siz ruh mu diyorsunuz, ürkek
titreyene içinizde? Bu ne, soytarı çıngırtısı gibi
işi gücü alkış dilenmek ve saygı beklemek,
ve sonunda zavallı mı zavallı bir ölüm ölmek
tütsülü akşamında Gotik kiliseleri, –
buna siz ruh mu diyorsunuz?

Bakınca mavi geceye, mayıs karlamış,
evrenlerin uzun yol yolculuğu yaptığı,
sanırım: bir parça sonsuzluk varmış
göğsümde. Bu sarsılış ve bu bağrış
ve isterim yukarıya, isterim onlarla dolanmayı...
İşte budur ruh.

YÜKSEK çamlar soluyor kısık kısık
karda kışta ve kucaklar parlaklığı
bütün sürgünleri daha da kabarık.
Beyaz yollar olur sessiz ferahlık,
sevimli odalar daha bir huzur kucağı.

Saat şarkı söyler, çocuklar titrer:
Yeşil sobada çıtırdar bir odun
ve ışıklı alev fırtınasıyla çöker, -
ve dışarda lâpa lâpa pırıltıyla döner
beyaz gün, yönüne sonsuzluğun.

AKŞAM gelir uzak yollar boyu
karlı çamlar içinden sessizce.
Sonra yapıştırır kış yanaklarını
kulak verip bütün pencerelere.

Ve sessizlenir her ev:
Yaşlılar koltuklarda dalgın,
anneler kraliçeler gibi kadın,
çocuklar oturmak istemez oyunun
başına. Örmesi hizmetçi kızların
artık biter. İçerdedir kulağı akşamın,
ve dışarıyı dinler içerdekiler.

HAVA griydi ve keskin;
Akşam daha ışıklı ve sakin.
Herhalde bir kayzer geliyor:
Aydınlık içi bütün evlerin.

Öyle şenlikliydi ve yumuşak
akşamın çanları;
göğe bakıyor yaşlı kuşak,
ve çocuklar varsıl canları.

GÜNEŞ yanıp sönüyor kıyısında göğün.
Hasat yoksulu toprağın üstünde
ediyor kadınlar bata çıka tarlaya sökün.
Raylara vuran ışıltı ölgün
evi yanında hat bekçisinin, yazda sürgün,
dalmış ay çiçekleri düşüncelere.

EY garip, yaşlı kilisecik
toz tutmuş süsünle –
bahar yanı başına aydınlık
kuruyor bir kilise.

Pek üşüyen kadınlar gelir aksak
senin tütsülü huzuruna,
dışarda çocuklar sokak sokak
bütün güllere el sallamakta.

KIZLAR ŞARKI SÖYLER:

Bütün kızlar bekler birini,
Ağaç örtününce çiçeklerini.
Bizse mecburuz hep dikmeye dikişini,
gözlerimiz yanıncaya dek.
Şarkımızda artık hiç neşe yok.
Bahardan korkumuz öyle çok:
Bulduk mu onu bir kez bir yerde,
biz kimiz hiç bilmeyecek.

YASLANIP akşam bahçesinde ikisi,
kulak verirler uzun uzun bir yere.
"Ellerin var beyaz ipeğimsi..."
Kız şaşar buna: "Öyle denir herkese..."

Bahçeye bir şey girdi,
ve hiç gıcırdamadı çit,
ve bütün tarh gülleri
titrer edince bunu tesbit.

VESTA kutsanmış biri*
ölümcüle merhamet gülümsedi,
sildi zilleti alnından.

Gidişine hasret bir köle gibi
ölümle kurtulan, geniş omuzlu leventi
seyretti ardından.

* Vesta: Eski Roma ocak ateşi tanrıçası.

BARONLAR arasında
kıral atla ava çıktı.
Kırmızı taçında
bir tek zümrüt yaktı.

Parlak nalların altında var
geniş ve beyaz yollar;
kimse işitmiyor bir imdat,
ve öğleyin en sıcak saat...

Kıralı gören oldu mu acaba?

Kargalar bağrıştı akşam.
En pervasızı sanki akbaba
uçtu hemen ona bir ihtişam:
Yanıyordu kıralın alnında
bir tek yakut o akşam.

BİR beyaz saray beyaz yalnızlıkta.
Çıplak salonlarda süzülür sessiz dehşet.
Yapışmış duvara sarmaşık ölümcül hasta,
ve karlı bütün yollar dünyaya cihet.

Üzerinde asılı gökyüzü geniş ve nadasta.
Parıldıyor saray. Ve beyaz duvarlar boyu
şaşkın ilerliyor özlem el yordamı...
Saatler duruyor sarayda: öldü zaman da.

BİR yerlerde saraylar olmalı,
pencerelere tozdan kar yağmış gibi;
yankıyan salonlar dizisi
dalar ölü günleri:
Görüntüler dalgalanır, dolabın tehdidi;
ve yok bir şamdan ışığı neşeli
aydınlatan bu ıssız garipliği...

Oralarda şenliklerimizi bulmalı –
yalnız masallardaki.

KIRMIZI çentikli sarayda akşam üstü
konuk olmak isterdim ona.
Pencereler korlanır, iner büküntü,
ve el sallayan beyaz düşümdü
tutuşan saraydan bana.

Uzun salonlardan süzülmek isterim
ve derin bahçelere bakmak,
ötesine uzanan bütün çitlerin.
Ve havuz başında kadınlar gülümseyin,
ve çimenlerde tavuslar istesin kabarmak.

YİNE görmek isterim seni bir kez,
iki yanı ıhlamur yollu park,
ve kadınların en sessiziyle tez
kutsal gölete edeyim çark.

Işıltılı kuğular gururlu tavırla
kayar parlak kayganda sessiz,
derinden uzanır güller dışarıya
deyip batık bir kentin söylencesiyiz.

Ve biz yapayalnızız bahçede,
çiçekler durur çocuklar gibi,
gülüp bekliyoruz dinleye dinleye,
ve sormuyoruz, kimi...

GELİR gösterişli genişlikle
akşam sessiz bir Tanrı gibi.
Düşeyim; kara yağız at önde,
yalnızlıklara doğru pespembe
düş yorgasıyla hafif üzengi.

Derin solurum. Olurum kayzer.
Parlak miğferimin çözüldü tokası,
ve alnımı yalar sürgünler
ve hışırdar öyle. Ve söner daha söner
kızıl ormanda nal ve ses yankısı.

DİNLE, yankımıyor mu ürkek
bir çığlık yamaçlardan?
Kağşak manastır duvarından pek
çıkamaz artık akşam.
Duvarda yordamla aranmak yaralar.
Ve güçsüz eliyle saçar
sütun kalabalığına,
ebedi dehlizler ağına,
yangını dolar.

Ateş. –

Sade urba içinde
Olup otçuya sessizce eş
türküyle eve dönen, kaçar sönen ülkeye.

KIRAL akşam takatsız
ve tok, ve işte başına gelen:
Diri dereye döker altınını apansız,
takılıp bir çoban türküsüne amansız
insanlar ülkesine giden.

Şimdi dere bir kıral çocuğu.
Bağrış çağrış coşar
ve yaralı tarlaya gözü kapalı sunduğu
altınıdır. – Ve kulübelerin bulunduğu
yerde yoksuldur tekrar.

GUN uykuya dalıyor yavaşça, -
içim kabarıyor insandan uzak...
Uyanığız geniş dolaylarca
ben – ve solgun bir yıldız kıprak.

Gözü ışıktan bir doku
titrek ışır durur üstümde,
o da gökyüzünde besbelli bu
yapyalnız, burda benim gibi işte...

VENEDİK

I

YABANCI sesleniş. Bir gondol
seçiyoruz, siyah ve ince:
Kazıklar arasından sessiz yol
alıyoruz mermer bir kent süresince.

Sakin. Kayıkçılar yalnız anlatır
kendin. Kürekler hışırdar hafif,
ve kiliseler ve kanallardandır
el eder bize yabancı bir gece.

Ve karanlık yol daha sakin,
esinti taşır uzak bir ayin, -
billah: Ben bir ölü kayzerim,
ve sürmekte dümen beni kabre.

II
HEP sanırım, sessiz her
gondol kanallardan geçer
bir kişiyi karşılamak için.
Uzun sürer bekleyişin,
halk da yoksul ve bezgin,
çocuklar yetimden beter.

Uzun uzun bekler saraylar
gelsin diye konuklar, baylar,
halkın görmek istediği taçdır.
Markus Meydanı'nda durur
sormak isterim birine hatır
ve nerede o uzak şen alaylar.

III
KÜREĞİM ŞARKI SÖYLER:

Poppe, sür hadi!
Esir bir topluluk
limanda çoluk çocuk
bekleşir sade eğlence
ve saraylarda bu gece
hüküm sürer uykusuzluk.
Poppe, sür hadi!

Sükun buz gibi
mermer uzuvlarda
bitkin gözkapaklarla
ürperir meydanlar.
Sefil yaratıklar
dilenir sokak arasında.
Poppe, sür hadi!

De, bilir misin ki,
o ölüleri sen,
hükmettiler burada en
şahane taçlarıyla.
Şimdi nerede oturmakta,
o erguvanlar kadifeden?

Poppe, sür hadi!

IV
DUA esiyor kulelerden.
Hâlâ anlatmakta kiliseler;
sessiz kanallar boyu kimseler
duymaz ama bir şey köşklerden.

Ve geçip düş sessizliğini
uyuyan cephelerin sallanır
sakin gondollar yol alır
akşamüstü kara düşünceler gibi.

EPPAN'DA ENGLAR

GEÇ yol. Kulübeler içine kapanık,
ve mahzun köy uyuyor.
Vakur kuleleri görüyorum ağarık,
beyaz çiçek sağnağından çıkık
dünya yitiklikleri büyüyor.

Akşam yangını kıraç tepelerde,
ve rüzgâr geçiyor salondan.
Ve kimin için kale içinde
hâlâ akıyor su çeşmelerde –
kimsenin haberi yok vadide bundan.

TENNO

Yukarda yaz karında kilise avlusu
dağ köyüne ait;
bir dağ gölü üstünde pusu
gibi nöbette barış orda sürgit.
Bahar yelinden habersiz orda çiçek.
Çimen seher donundan solgun ürkek,
haçlar yoksul, tepeler çıplak,
ve sayı büyür yavaştan ve seyrek:
bir tek.

Yol kötü, yol dar pek.
Küçük köyde yok seçenek,
ufak mutluluk ve ufak eziyet çek, -
bu yüzden çalar vadide uzak:
bir tek, -bir tek, -bir tek-

CASABİANCA

DAĞDA ederim serkeşlik
bir küçük kilise topuzu paslı,
boz kapüsenli rahiplere eşlik
yükselir selviler yukarı.

Unutulmuş azizler oturur orda
sunak sandıkasında yalnız her biri;
taçlar sunar akşam onlara
pencere boşluklarından içeri.

ARCO

YÜKSEK karlı zirve, çentik keskin,
alev alev parlıyor bir duvar taçı gibi,
çünkü gülen Nerone, seher vakti,
meşalesini fırlattı onun içine demin.

Ve yalımların maviliklere dek
uzanması gibi sönmüş yıldızlara,
uyanıyor vadi güzel telaşla ürkek
ve çıkıyor düşten ve çiyden dışara.

I MULINI

Ey yorgun, kağşak değirmen,
yosunlu çarkın huzuru kutluyor,
zeytinin serinliğinden
akşam sana bakıyor.

Dere yitmiş gibi sanki
mırıldıyor insan şarkılarını,
kulaklarından aşağı bir iyi
çekiyorsun mağrur çatını.

BODENSEE*

Köyler sanki bahçe içinde.
Bir çeşit tuhaf kulelerinde
çınlıyor çanlar acır gibi.
Yalılar beklemekte
ve kara mazgallardan seyretmekte
yorgun öğle gölünü.

Ve kabaran dalgacıklar oynaşır,
ve altınsı vapurlar haşır haşır
yarar sessiz ışıklı yolu;
ve sahil menzilleri ardında kalkışır
sıra sıra bakışır
gümüş dağlar dolu.

* Konstanz Gölü.

KONSTANZ

CANI yanıyor günün.
Yorgun döküyor altın tastan
şarap karlı dağa gün.

Yukarda titriyor, bir geyik gibi ürkün,
bir yıldız sahil çalıları üstüne ölgün,
ve nazlı, titrek dalgacıklardan
kafes örüyor üstüne akşam gölünün.

BULUNTULAR

SESSİZ kanat germek gibi
geç havalarda süzülmek, -
istiyorum hep daha ileri
yürümek tâ vadiye dek
erguvan yalnızlıklardan içeri
bir bahçe gibi özlem öbek öbek.

Belki bulurum seni orada
ve çekingen ilk çaban senin
acılı arzularımı bağlar bana,
götürürsün beni yeşile derin –
ve gizlice beyaz rüzgârlar da
tozlu bastonumda açacak serin.

SANA rastlamak istiyorum dışarda,
yığınca mayıs tansık tansık üstüne,
ve bir ruh kutsaması dallarda
sessizden damla damla inince.

Yol kenarındaki haça dek, o zarif,
yasemin beyaz kollarını uzatıp
ebedi acıyan düşünceyi hafif
İsa'nın alnına örtünce bastırıp.

DALIP düşündüm öylece,
bir kez nasıl kara fıstık çamları
arasında düşünür buldum baharı derince,
ve durup güzelliğinin önünde
arasından tepelerin koyu sıraları
düşledim çehreni sanki bir ülke.

Kaydı dudaklarının kıyısından
bir gülümseme yitik yolda –
salt sessiz. Habersizdi başkası bundan.
Öyle esti bir yaprak çiçekli ağaçtan:
Yalnız biri bakıyor baharın lûtfuna,
ve sanki bir rüyada, ona bakan.

MEÇHUL, dudaklarının söylediği,
meçhuldur saçın, meçhul giydiğin,
meçhul, gözlerinin bilmek istediği,
ve çılgın günlerimizden de geldiği
yok hiçbir dalga vuruşunun sesi
kıyısına sendeki o derin garipliğin.

Sen o tasvirler gibisin her ân,
kilisenin sunak dolabı üstünde
hâlâ ellerini kavuşturup duran,
hâlâ eski çelenkleri tutan,
hâlâ sessiz tansıklar yaratan –
çoktan artık tansık kalmasa bile.

ÖYLE yabancısın, öyle benzi soluk.
Yalnız bazan yanaklarında korlaşır
umutsuz bir sıla istemi akışır
yitmiş güller ülkesine oluk oluk.

Sonra özler gözün, derin ve berrak,
o ülkeyi, orada sakin açışından çiçeğin
başka bir şey değildi emeği ellerinin
tüm mecburiyetten, tüm çileden ırak.

BİLİYOR musun, sıyrılmak isterim
sessizce gürültülü çevreden,
hele bir kez olsun haberim
solgun yıldızlar açsın meşelerin
üstünde diyerekten.

Yollar seçmek isterim ayrıca,
seyrek geçsin birileri
fersiz akşam çayırlarınca –
ve düş olmasın, şundan başka:
sen birlikte yürü.

HOŞ gelir kulağa sende:
çekingen saatler vurur
sanki günler uzak durur.
Gel söyle tatlı bir şey n'olur–
ama olmasın yüksek sesle.

Bir yerde yürür bir budala
dışarda çiçekler açarken.
Akşamın kulağı camlarda.
Sessiz duralım biz ama:
Kimse beklemez bunu bizden.

GECE alır gizlice perde kıvrımından
senin saçında unutulmuş gün ışığını.
Bak, bir şey istemem elini tutmaktan
başka ve sessiz ve iyi ve dingin olmayı.

Büyür ruhum o zaman, patlatır günü
paramparça eder; olur tansık dünyası:
Sabah kızılı rıhtımlarında ölürdü
sonsuzluğun ilk dalgası.

EY, eller, her zaman veren,
el mutluluğuyla açmalılar.
Narin kayınlar gibi ürperen
kalır veren yaşantıdan gelen
bir ritimler titremesi içinde açar.

Bunlar narin bilekli
eller, sessiz uğraş verir;
bilse katedral sakinleri,
yeşerirdi yara izleri
içinde halk azizleri.

GİTTİN kuruntular acılar içinden,
en karanlık günlerimden gelirsin,
bir köprü kurdun kendin için
bana doğru suç ve kar üstünden.

Yöneltir beni gülümser sessiz çağrın,
ve altın taç renginde lülelerde
taşırsın läpa lâpa şubatı bir yerde
neşeli ölümüne doğru baharın.

GÖSTEREYİM sana baharı,
binbir tansıkla gelir.
Bahar ormanın malı
ve bilmez kent nedir.

Yalnız uzağa soğuk
sokaklardan el ele
giden çiftler çokluk
görebilir onu bir kere.

VE bu bahar benzini sarartır,
ayakların ister geniş çayıra,
sözün daha ılımlı, şarkın daha kısıktır,
ve ellerin gittikçe daha varsıldır
her el sallayışla, her selâmla.

Alırsın ağır kokulu sandıktan
cemaate kabul töreni giysini atak
ve giyersin giderken vahşi yollardan
ve süslenirsin nasip almaya büyük lûtuftan,
ruhunu bir çiçek gibi açtıracak.

DERİM ki: gelin gecesi buketini
uzak akşamdan getirmeliyim sana.
Gidiyorum dışarı akşamın altın saati
ve son evin parlıyor pencereleri,
içerde oynuyor çocuklar şarkılarla.

Ve geçiyorum ıssız evden bir gayret,
içerde şarkı söyleyen çocuklar var,
ve büyür yürümem mayısa hasret
ve artık dönemem, - ve çiçekleri, affet,
örüyorum hepsinden kendime taçlar.

YORGUN musun öyle? Çıkarayım seni sessizce
beni de çoktan bıktıran bu gürültüden.
Yaralanırız bu zamanların zorundan ince.
Bak, ürküyle geçtiğimiz ormanın ötesince,
aydınlık bir saray gibi akşamdır bekleyen.

Gel sen benimle. Sabah bunu bilmesin,
ve güzelliğini dinlemesin evde hiçbir ışık...
Kokun bir bahar gibi yastıklara sinsin:
Gündüz bütün düşlerimi silsin, -
sen, bir taç ör onlardan artık.

SEN:
bir saray, dalgalarca ağır
akşam denizlerinde atlasca çakır –
ve sütunlarla bayındır
salonlarında bekler ödülle ihtişam,
bizi onurlandıracaktır.

Çünkü ikimiz de döndük hazır –
taçsız ve de tam takır
ellerle –
ama genç yaşam.

PESPEMBE güller dermek
isterim masama koymak için
ve, ıhlamurların altına ermek,
bir yerde bir kız görmek,
akıllı, sarışın ve içinde düşlerin.

Tutmak isterim onun ellerini,
önünde diz çökmek bebeğin
ve özlemle solmuş ağzımı âni,
dudaklarıyla öpmesini,
kendisidir onlar baharın.

AVUÇ avuca yapıştırmak bir,
serin dudaklara uzun bir öpüş,
ve sonra: beyaz ışıltılı yola gir,
ve çayırı baştan sona yürüyüş.

İlk öpüşmeyi gün bize gönderir
sessiz, beyaz çiçek yağmurundan, -
sanırım, sanki: bu Tanrı'ya gidiştir,
gelecek sanki o tarlalar arasından.

BİR iç oğlanı mı seçeceksin?
Gel, beni seç kendine, kraliçe.
Eski koçaklamalardan çınlar engin
bir şarkı kulağıma sazıyla sözüyle.

Olayım beyaz saraya refakatçin,
kıral benim orada işte, -
ve binbir kapı ardında senin için
şarkı söyleyeyim, beyaz kraliçe.

AKŞAM beni yorgun etti.
Ve duyularımda çınlar
küçük dileklerle cırcırlar.

Soluk toprak dümdüz gitti,
dizi dizi beyaz villalar
kızıl güllerin ardında bitti.

Sessiz nöbete yatmış gibi
beyaz villalar sakin yatar
bahar gecesi sahilinde.

NİYE çekersiniz beni soluk, mavi
saatlerimden savruk dairelerin
dağınık parıltısında?
İstemem artık cinnetinizi görmeyi.
Bir çocuk gibi hasta odasında
yalnız, gizli gülümseyip, sakin,
sakin – kurmak günleri ve düşleri.

İÇİM acıdı. Gördüm seni ürkek ve solgun.
Düşümde. Ve tınılıyordu ruhun.

Pek hafiften ses verdi ruhum da benim,
ve iki ruh karşılıklı inledi: Acı çektim.

O an huzur doldum derin. Uzandım ölgün
gümüş gökyüzüne arasında düşle günün.

NASIL çağırıyor düşlerim seni.
Müşkül yabancılaştık birbirimize,
şimdi ruhum katletmek istemekte,
bu zavallı, ürkek yalnızlığımı.

Umut yok, yelkenleri şişirecek.
Yalnız bu geniş, beyaz sessizlik,
eylemsiz istencim soluksuz titizlik
içinde ona ürküyle kulak verecek.

VE güzeldin sen. Gözünün içinde
geceyle güneş sanki zaferle barışıktı.
Bir kakım gibi bürüdü haşmet de
seni: Öyle geldi aşkım sana taç taktı.
Ve geceler solgunu hasretim durdu,
beyaz bağlı Vesta rahibesi gibi,
yanında ruh tapınağının sütunu
ve gülümseyerek saçtı beyaz çiçekleri.

GÖZLERİN büyük, çocuk.
Geceleri mutlaka suretler görürsün,
yabancı ve saz benizli, mermer soğuğu düşün
ellerinde kızıl taçlar tutarlar süzgün,
kenarından sessiz bir parıltı akar boncuk boncuk.
Sonra senin bakışın kör gibi uçuk
ve ruhun parçalanmış gündüzün,
sonra gündelik yaşlılıktan ürkün,
içinde arzular açınca dürdüğün,
bütün başkaları için çılgınlıktır az buçuk.

Sonra uyandı özlem sana oradan,
mağrur yaygaracılardan onurla kaçmaya bak,
kaba, elleriyle, kurşun gibi ağır ve ahmak,
çalarlar gümüşten ruhunda yeknesak
şaşkın şarkıyı, ölümcül kılan;
kaçmaya mavi bir geceye o ân,
bütün ağaç uçları eğlenir verip kulak;
uzuvlar ilâhisinin örtüsünü kaldırmak
ve çekingen kucağında göletlerin ak
bulmaya kendini çıplak ihtişamdan.

BAKTIN yüksek duvarına avlunun
ve oynadın sessiz loş odanda,
anlaşılmaz bir yas vardı bun
soluk çocukluk rüyanda.

Ve ağırdı günlerin kurşun gibi,
annen hasta, baban sert;
bazan laternayla bir sakat gelirdi, -
dinler ve ağlardın öylesine dert.

Neye yarar şimdi senin için yaz?
Yorgun, sanki ürkek kanat çırpışıyla
şaşkın sıla özlemi gözlerin açmaz
çıkar kıyısız güneş gününü dolanmaya.

O KIZ İDİ:

İstenmeyen bir çocuk, kovulmuş
annesinin gece duasından bile,
ve o Ulu'dan sonsuza dek uzak kalmış,
zamanlar arasından giden vere vere.

Azdı arzuları – ve çok seyrek
çullanırdı bir ağlama gibi
pembe çadırlı bir ülkeye gitmek,
yabancı bir ezgiye istemi,

beyaz yollara, toz tutmayan –
sonra iliştirdi saçına güller,
ve inanmadı aşka hiçbir zaman,
en derin baharda olsa da günler.

CİDDİ bakınca gözlerinin içine,
inliyordu sözlerin dertli dertli
sessiz bir aşk udu söyleminde,
bir zaman yalnız bir usta elinde,
ruhu şarkı söylerken hasretli.

O zamandan beri öğrendi hafif şarkılar
ve tınladı seve seve güne ve oyuna, -
o an bir hayalperest uzuvlarını kavrar:
ve uyanır gibi işte yeniden ağlar
hasreti sılasına.

EVET, eskiden seni düşününce,
tansıktı sanki: bir mayıs uyanırdı ince
senin çevrende ayça parıltısında,
ve hasretim düşlerdi hafifçe
sana bir taç alnının ortasında.

Görüyorum şimdi seni: indiriyorsun
ağlamanı, kalbine güze bulanık korunun,
ve yanı başında, yol boyu,
sokulur kilometre taşlarına solgun
yaralı bir gün batımı koyu.

BİR ülkeden geçtim, hüzünlü bir ülkeden.
Bir beşik kuşağı gibi boş bir beşikten
uzanıyordu soluk nehir toprak düzlükten,
üzerindeki nemli sis giysisinden
geriyordu söğüt, ölü elini kendinden.

Öyle hüzünlendim. Dondum kaldım hemen.
Yol kenarında çömeliyor gördüm seni ben.
Bir zaman haberdardım mutluluktan ve senden.
Ağlıyordun için kalkarak ve geçmiş kendinden,
o zaman sordum sana: Bu, yurdun mu, neden?

Salladın başını, salladın, sanki bir düşten...
O an seslendim sana olduğu gibi eskiden;
ama dağıldı resmin, resmin yitti elimden.
Kavaklar kömür oldu akşam ateşinden,
ve ölüm geçti kıpkızıl senin ülkenden.

BİLİYOR musun, yorgun güller örüyorum senin
saçına, titretiyor onu hafiften acı bir rüzgâr –
Ayı görüyor musun, gerçek gümüş bir sikkenin
görünümü gibi, ve nakşedilmiş bir sureti var:
bir kadın, taşıyor gülümseyerek kara diken tomar –
Bu işaretidir ölü aşk gecelerinin.

Duyumsuyor musun, güllerin öldüğünü alnında?
Ve her biri kopuyor kız kardeşten ürpererek
ve bir başına çileye ve çürümeye katlanmak zorunda,
ve hepsi düşer solgun senin kucağına girerek.
Orada ölü onlar. Sessiz ve büyük acı çekerek.
Geceye gel. Ve biz olalım güllerin mirasında.

ÇALABİLİR misin hâlâ eski şarkıları?
Çal, sevgili. Eser onlar acımın içinden
gemiler gibi gümüşten karinaları,
nişanlayıp gizli adaları
sürüklenirler akşamın sessiz gölünden.

Ve karaya çıkarlar çiçekten sahillerde,
ve ilkbahar orada öylesine gençtir.
Ve bulur orada ıssız yolda bir yerde
unutulmuş tanrıları bekleyen keremlerde
benim yorgun anı belleğim ilginçtir.

NERDE zambaklar yüksek camdan,
ellerin bakardı onlara hep candan?
Soldular mı?
Yanaklarındaki sevinç nereye uçtu,
bütün bir bahar gibi parıldıyordu –
Yalımı uçar mı?
Ve nerde mutluluğumuz, öyle yüce ve arı,
azize halesi gibi başında ışıtan saçları
sarmaya?
O da soldu. Bugün ağlarız ardından onun,
ve yarın duyarız odamıza girdiğini donun –
Ya sonra?

ANNELER

SIK sık özlerim bir anneyi,
sessiz bir kadın ak düşmüş.
Sevgisi büyütürdü önce beni;
o vahşi kini önleyebilirmiş,
ruhuma buz gibi girdi hani.

Otururduk sonra yan yana,
bir ateş harlardı şöminede.
Kulak verirdim sevgili dudağına,
huzur dolanırdı çay fincanı üstünde
uçar gibi bir pervane lâmba ışığına.

SIK sık sorasım gelir:
Ey, anne, hangi ninniyi söylerdin,
solgun yüzlü sarışın oğlana ne verdin,
yanağını uyku sıcacık öpmeden, kim bilir.

Çok mu kederliydin o zaman?
Ve biliyor musun, nasıl fırlardın,
solgun yüzlü sarışın oğlanın
derin uykuda ağlaması geldiği ân?

YÜRÜYORUM kızıl dallar altında
ve arıyorum bir demet geç çiçek.
Mutluluktan bilmiyorum ne gerek,
her şey öyle yeni, her şey özge bana;
sevdiğim yorgun ve evde bekleyecek.

Şimdi asıl sevdiğim kız tam kurum,
karnı genişlemeye başladıktan beri,
ve yaşamına bir mucize girdi gireli:
Yakında geniş kumral saçıyla bulurum
onu oturmuş ve söylemekte bir ninni.

SESSİZCE eser ilk çiçeklenme
ıhlamur ağaçlarından,
ve, korkusuz düşlerimde,
görürüm seni kameriye yeşilinde
sevecen ilk annelik emeğinde
bebek giysisi işlerken kenarından.

Bu sıra söylersin bir ninni,
mayısa uzar ninni sesi:

Çiçek aç, çiçek aç, çiçekli ağaç,
dibinde huzur dolu bahçenin.
Çiçek aç, çiçek aç, çiçekli ağaç,
özlemimin en güzel düşünü aç
burada beklerim onu bilesin.

Çiçek aç, çiçek aç, çiçekli ağaç,
yaz getirecek sana ödülünü.
Çiçek aç, çiçek aç, çiçekli ağaç.
Bak, kenarını işlerim eteğin anaç
burada güneş ışınlarıyla önü.

Çiçek aç, çiçek aç, çiçekli ağaç,
yakında olur meyveler olgun.
Çiçek aç, çiçek aç, çiçekli ağaç.
Özlemimin en güzel düşünü aç,
öğret bana ona olayım tutkun.

Bu sıra söylersin bir ninni,
ve saf mayıs ninninin sesi.

Ve çiçekli ağaç açacak çiçek,
bütün ağaçlardan önce,
kızaracak eteğin güneşi içecek.
Kameriye yeşilinde yücelecek
genç anneliğinde emek
gömlekler işleyecek bebeğe.

VE ayıplıyorlarsa şimdi seni,
şaşkına çevirirken acıyla kederin,-
gülümse, ey kadın! Duruyorsun bil ki
kıyısında seni kutsayacak mucizenin.

Duyarsan içinde ürkek kabarmaları,
ve sana geniş gelirse bedenle ruhun –
dua et, ey kadın! Bunlar dalgaları
sonsuzluğun.

SARIŞIN OĞLAN ŞARKI SÖYLER:

Ne ağlarsın, anne? Boş diye
dolap tamtakır, - kafandan sil!
Sarışın taçlı oğlunum yine,
ve senin kanın asil.

Seyrettim ya, senin haberin yok, -
hep geç vakitlere kadar
sabah körü lâmba ışığında çok
diktin kıral giysini azar azar.

İşte böyle bir kraliçesin sen,
ve hiç korkma hiç çekinme –
hele bir güçleneyim ben,
gelir kıral günümüz bizim de.

ANNE:

"Güzelim, sen mi seslendin?"
Bir sözcüktü o rüzgârda.
"Kaç dik merdivenin
var, çocuğum, sana daha?" –
O ân ulaştı yıldızlara sesi,
bulmadı ama kızı döndü.

Vadideki tavernada sinsi
son ışık da söndü.

BAZAN hisseder kız: Hayat büyük,
vahşi, akarsular gibi, kabaran,
vahşi, fırtına gibi ağaçlara dalan.
Ve sessizce salar saatleri çökük
ve ruhunu rüyalara verir armağan.

Sonra uyanır kız. Orada bir yıldız
sessiz arazinin üstünde sakin,
ve duvarları bembeyaz evinin –
O zaman bilir: Hayat yaban ve ıssız –
ve avuçları kavuşur yaşlı ellerinin.

İÇİNDEKİLER

Önsöz 5
Advent 7
Advent 7
Armağanlar 8
Kavgam 8
Sen 9
Dere 10
Seviyorum 11
Çocuk 12
Tavus Tüyü 13
Günlük 14
Mutlu Olayım Diye 15
Bazı 16
Buna 17
Yüksek 18
Akşam 19
Hava 20
Güneş 21
Ey 22
Kızlar Şarkı Söyler 23
Yaslanıp 24
Vesta 25
Baronlar 26
Bir 27
Bir 27
Kırmızı 29
Yine 30
Gelir 31
Dinle 32

Kıral 33
Gün 34
Yolculuklar 35
Venedik 35
Hep 36
Küreğim Şarkı Söyler 37
Dua 38
Eppan'da Englar 39
Tenno 40
Casabianca 41
Arco 42
İ Mulini 43
Bodensee 44
Konstanz 45
Buluntular 46
Sana 47
Dalıp 48
Meçhul 49
Öyle 50
Biliyor 51
Hoş 52
Gece 53
Ey 54
Gittin 55
Göstereyim 56
Ve 57
Derim 58
Yorgun 59
Sen 60
Pespembe 61
Avuç 62
Bir 63
Akşam 64
Niye 65

İçim 66
Nasıl 67
Ve güzeldin 68
Gözlerin 69
Baktın 70
O kız idi: 71
Ciddi 72
Evet, eskiden 73
Bir ülkeden 74
Biliyor musun 75
Çalabilir misin 76
Nerde 77
Anneler 78
Sık sık 79
Yürüyorum 80
Sessizce 81
Ve ayıplıyorlarsa 83
Sarışın Oğlan Şarkı Söyler 84
Anne 85
Bazan 86

Rainer Maria Rilke, 1897 yılında üçüncü şiir kitabını *Advent* adıyla yayımladı. Çeviride de değişmeyen *Advent*, Hazreti İsa'nın doğum günü olarak kutlanan Noel öncesindeki dört pazar gününü içine alan süreye verilen addır, varış, kavuşma, vuslat anlamlarına gelir. Hazreti İsa'ya kavuşma coşkusu, bir ruh durumudur, sevgi ve sevinç, huzur ve barış doludur. Rilke'nin şair duyargaları ama aynı zamanda, insanların hüzün ve acılarını, yokluğu ve ölümü de hassas biçimde kaydeder. *Advent* kitabını Yüksel Pazarkaya'nın çevirisiyle Türkçe'de ilk kez tam olarak sunuyoruz.

SEN ey benim aziz yalnızlığım,
öyle zenginsin, geniş ve arım arım
uyanan bir bahçe gibisin,
benim aziz yalnızlığım ey sen -
altın kapıları kapalı tutsan,
bırak önünde dilekler bekleşsin.

ISBN 975-406-804-6